

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 3. decembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 163/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības” 1. panta pirmās daļas vārdu „terminētā” (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 98. pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) Ceturtā protokola 2. un 3. pantam, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (turpmāk – Pakts) 12. pantam.

2. Likuma „Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības” 1. panta pirmā daļa noteic, ka šī likuma subjekti – nepilsoņi – ir tie Latvijas Republikā dzīvojošie, kā arī terminētā prombūtnē esošie bijušās PSRS pilsoņi un viņu bērni, kuri vienlaikus atbilst šādiem nosacījumiem:

1) 1992. gada 1. jūlijā viņi bija neatkarīgi no pierakstā norādītās dzīvojamās platības statusa pierakstīti Latvijas teritorijā, vai viņu pēdējā reģistrētā dzīvesvieta līdz 1992. gada 1. jūlijam bija Latvijas Republikā, vai ar tiesas spriedumu ir konstatēts fakts, ka līdz minētajam datumam viņi ne mazāk kā 10 gadus nepārtraukti dzīvoja Latvijas teritorijā;

2) viņi nav Latvijas pilsoņi;

3) viņi nav un nav bijuši citas valsts pilsoņi.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar šā panta 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību tikai tad, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumu tika atteikts piešķirt nepilsoņa statusu. Viņa šo lēmumu pārsūdzēja administratīvajā tiesā. Ar Administratīvās apgabaltiesas spriedumu viņas pieteikums par labvēlīga administratīva akta izdošanu tika noraidīts. Izskatījusi lietu kasācijas kārtībā, Augstākā tiesa (datums) pieņēma spriedumu lietā (numurs), atstājot negrozītu Administratīvās apgabaltiesas spriedumu. Augstākās tiesas spriedums nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no (datums), kad tika pieņemts un stājās spēkā Augstākās tiesas spriedums. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2019. gada 14. novembrī. Tātad pieteikuma iesniegšanas termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Likuma prasība par juridisko pamatojumu nozīmē, ka pieteikuma

iesniedzējam ir pienākums citstarp sniegt juridiskus argumentus tam, vai apstrīdētajā normā ir ietverts pamattiesību ierobežojums, vai tas ir noteikts ar likumu, vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs ar leģitīmo mērķi.

7.1. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka viņai atteikta nepilsoņa statusa piešķiršana, jo viņa neatbilstot apstrīdētajā normā noteiktajam kritērijam, proti, viņa nav atradusies terminētā prombūtnē. Tādējādi esot pārkāptas Pieteikuma iesniedzējas tiesības, kas noteiktas Satversmes 98. pantā. Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi, ka viņas tiesību aizskārumam neesot leģitīma mērķa, kā arī ierobežojums neesot samērīgs. Tomēr Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridiskus argumentus tam, ka apstrīdētajai normai nav leģitīma mērķa. Attiecīgi pieteikumā nav izvērtēts iespējamā pamattiesību ierobežojuma samērīgums ar tā leģitīmo mērķi.

Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka administratīvā tiesa esot kļūdaini interpretējusi apstrīdētajā normā minēto jēdzienu “terminēta prombūtne”. Satversmes tiesas kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzējas uzmanību uz to, ka Satversmes tiesai likumā nav noteikta kompetence pārvērtēt iestāžu un tiesu veikto tiesību normu interpretāciju un piemērošanu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Līdz ar to šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka apstrīdētā norma neatbilst Konvencijas Ceturtā protokola 2. un 3. pantam un Pakta 12. pantam.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Tas nozīmē, ka konstitucionālā sūdzība iesniedzama tieši par Satversmē noteiktu pamattiesību aizskārumu. Saskaņā ar Satversmes 89. pantu Satversmē minētu pamattiesību aizsardzība ir papildināta ar Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos noteiktu pamattiesību aizsardzību. Ja pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt apstrīdētās

normas atbilstību starptautisko tiesību aktiem, kas paredz regulējumu cilvēktiesību jomā, pieteikumā jāpamato tas, ka šie starptautisko tiesību akti paredz plašāku pamattiesību aizsardzības apjomu nekā Satversme un tādēļ apstrīdētās normas atbilstība šiem starptautisko tiesību aktiem būtu vērtējama papildus izvērtējumam par to atbilstību Satversmei. Savukārt pieteikumā šāds pamatojums nav norādīts.

Līdz ar to arī šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 163/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš